

בעקבות דו"ח מבקר-המדינה על צה"ל

אך עיוות יסודי במערכת הביטחון בכללה, או בתוך צה"ל גופו לא תוקן או שונה עדיין

מונה משנה בעי הנונה

אבל קודם-לכן צריך להשיב על שאלה גדולה זו:

איך בכלל ייתכן הדבר שעתה, שלושה-חצי שנים אחרי מלחמת יום-הכיפורים, עדיין יהיו ה"רמטכ"ל וצמרת צה"ל בעולם של מושגים וקניימיה אשר זנבו כל ה"מונחים" (כלומר, הגופים והמונחים) האחרים של מערכת הי"ממשל בארץ, כבר עברה מן העין גם והוזנחה באחרת, יותר ביקור?

מאח

בנימין עמידרור

תית ותבענית ופחות סמחנית, "סומכת על החכרים"?

נוסף לכנסת ולגופים הפוליטיים הפעילים, יש להטיל את האחריות העיקרית לכך על אמצעי-התיקשורת. אלה הם מקור רות-המידע השוטף לציבור, הבמה להצגת ביקורת, להפרכת נתונים, הערכות ומסקנות של גורמי-הממשל (במקרה זה, הי"ממשל) להצעת גירסות שונות, תביעת דין-וחשבון והעלאת תיקונים או דרכי-פעולה אלטרנטיביות; באחת, כספקי התשתית לדעת-הקהל (כולל גורמי-מימסד, שאינם בשלטון, או שאינם מסכימים עם השיל

ראש המטה הכללי מוטה גור

בתקופה של אחרי יום-הכיפורים, לאור המתרחש בשאר גופי-השילטון — ובי"עיקר בממשלה — נראית תגובת צה"ל על תגובת גוף, או קבוצת ממלאי-תפקידים, הלוקה בדחייה כפייתית וטוטאלית של ביקורת — כל ביקורת, ואפילו באשר היא רק ביקורת. והיא תופעה שלילית, שיש לגנותה בחריפות ולא להרשות את היש-וניה — לא מצד תוכנה ולא מצד צורתה. בין השאר — או קודם-כל — מפני שצה"ל, כאחד ממנגוני-המישנה של הממ"ש, אינו יכול להרשות לעצמו לנהוג באופן ששום גוף מבקר אחר אינו מעז לנהוג. גם לעניין ביקורת-המדינה, אין לצה"ל כל זכויות-יתר.

אך תגובה זו היא רק חוליה אחת בשר"שרת אירועים סמוכים, שבם הוא צה"ל (כלומר, הרמטכ"ל וצמרת צה"ל) באור מאד לא-סימפטי. קהות וניתוק, התנשאות ואי-כוננות להשתנות — כל אלה עולים מהתנהגות צה"ל ב"פרשת הטלוויזיה"; מהענשת אי-המילואים שהתלונן על ביר-בוז תקופת השירות שאליה נקרא; מהר-דעת ראש אג"ם כי תוארך תקופת המיר-לואים של יחידות אשר לא יעמדו ב"רמת הנדרשת"; וכמובן, וביתר הרחבה ופ"רוט, מעצם מימצאי דו"ח המבקר ומאופן קבלתם על-ידי הפיקוד הגבוה. עוד נשוב.

מה התרחש באמת בבית-הספר לשידיון של צה"ל - שבו מעוצב אגרוף-הפלדה של המדינה?

בעקבות דו"ח מבקר-המדינה על צה"ל

דפוקים בצריח

פריטים טכניים שונים בטנקים ובי"נגמ"שים, שעברו שינוי — לא נכללו במערכי-השעור; תירגולות לא עובדו מיחדש ומרבית ליקחי מלחמת יום-הכיפורים לא באו לידי ביטוי בחומר הכתוב, אך המבקר לא יכול היה לדעת שהמדריכים ברמות הנמוכות (רבי"ט, סמל) אלה המע-בירים את השיעורים לחניכים, בפועל, השו באבסורד שבדבר ולא פעם דרשו לתקן דברים. מאום לא תוקן, למרות שקיימת בבית-הספר מחלקה מיוחדת הי"ממונה על מערכי-השעור. מחלקה זו מע-סיקה מיספר משק"ים שעליהם ממונה קצין-זוטרי, וכן שני אנשים עובדי-צה"ל. הגה-נים משכר שמן.

כמה מדריכים ותיקים ומנוסים הציגו לערוך את כל מערכי-השעור בעצמם ולי-עזכנם מחדש. בקשתם היחידה לפטור אותם מהעבודה השוטפת למשך שבוע ולאפשר להם להתלבש על הנושא ביסור-דיות — נדחתה, והתוכנית לא יצאה אל הפועל.

גם בשאר עזרי-האימון המצב דומה, רוב העזרים, הכוללים שקפים, מכשירי-הקרנה, חלקי מנוע ומערכות-יעור של רק"ם ("רכבי-קרב" משרויין", בכינוי כור-ללני) תוחזקו באופן ירוד וניראו עלובים. מדריכים נאלצו להסביר בשיטות-הדרכה פרימיטיביות, בעוד שבמחסני בית-הספר נה ציוד-הדרכה משובח ששוויי מאות

חלק נכבד מן האחריות למה שהתרחש — ועדיין מתרחש — בבית-הספר, ניתן לת-לות בצורה שבה ניהל הוא את הבסיס משך שנתיים בקירוב. בתקופה שאליה מתייחסת הביקורת האחרונה של מבקר-המדינה, אפריל 1975 עד יולי 1976, היה כבר סגן-מפקד-הבסיס סגן-אלוף אהר. כמו עמיתו מחטיבה 7, הוא היה קצין צעיר ומחונן, שלא הצליח להסתגל לאווי-רת המקום שאליה הגיע. "זה לא בשבילי", נהג לומר, "אני אי-שדה, וכאן אני על תקן של רס"ר — כל היום עורך ביקורות וחותם על טפסי אפסנאות." *

אמצעים פרימיטיביים

בתחילת הדו"ח שלו, נוגע מבקר-המדינה בנושא מערכי-השעור, אותן חוברות שבהן מפורטים נושאי השיעורים השונים במיקצועות השידיון, דרכי למידתם ואופן תירגולם.

החברות לא עודכנו מזה שנים ואם עודכנו, היה זה רק עידכון פורמאלי שכלל הדפסה-יחדש ושינוי התאריך בגב החוברת.

* מבחינת חלוקת התפקידים, אחראי סגן-מפקד-הבסיס לכל הנושא המינהלתי ביחודה.

מרבית קציני-השידיון המפורסמים בצה"ל (חיים בר-לב, חיים לסקוב, דוד אלעזר, שמואל גונן-גורודיש), מוכרת מן התקופה שבה שירתו הם כמפקדים במקום. ההידרדרות בבית-הספר החלה בתקופת מלחמת יום-הכיפורים. בית-הספר, על מדריכיו וקציניו, ירד לן הזוית בסני, שם היווה, יחד עם יחידות אחרות, את הכוח העיקרי שניסה לבלום את המצרים בימי המלחמה הראשונים.

יחידת בית-הספר לשידיון ספגה אביר-דות, איבדה קצינים רבים ולמעשה חדלה להתקיים. בתום הלחימה התעורר צורך דחוף לשקם את בית-הספר לשידיון, ליצור במהירות תשתית חדשה. לשם כך מונה סגן-אלוף, מפקד גדוד נודע מחטיבה 7, לתפקיד סגן-מפקד בית-הספר, כשתפקיד המפקד הוטל על אלוף-מישנה (מיל), יעקב ספר (הד). במרוץ הרב ששפע, בנישתו הבלתי-אמצעית לחיילים, באישיותו המק-רינה המימות ומסמכותיות גס"יחד, ובהומור המפורסם שלו, הצליח הסגן להעמיד את בסיס ההדרכה על רגליו תוך זמן קצר. אלא שכאן עתיד היה לפעול החוק ש"איפיון את בית-הספר לשידיון מאז המילי-מה" — הטובים שבקצינים בורחים מן המקום במהירות. עבורם, הבסיס הוא רק קרש-קפיצה הלאה, הגרועים שבהם — "נתקעים" בו ולזמן ממושך, תופתו הסתיימה במהירות, ואילו ספר בשאר,

הדו"ח של מבקר-המדינה על בית-הספר לשידיון לא היה צריך להיכתב. הדו"ח על מימצאי הביקורת שערכו אנשי שיו"בבסיס השידיון המרכזי היה מיותר לחלוטין, והתמונה היתה צריכה להיות חיובית בהחלט, אילו רק ביצעו מפקדיו הבכירים של הבסיס מעט מן השיפורים שהוצעו על-ידי אנשי סגל הבסיס עצמם. לגבי אותם מדריכים, שהכירו את המצב וי"סיום, שעה-שעה, חזו בנוללים הלוקיים ובמחדלים החמורים במרעיניהם וחשו אור-תם על ברם. לא היה בדו"ח המבקר כל חידוש, אלא רק אישור רישמי שאכן — אוהרותיהם לא היו אוהרות-ישוא.

"הברדק המשתולל" — כפי שנהוג לכי-נות אי-סדרים בצה"ל — בתוך בסיס ההדרכה מיספרם גם גייסות השידיון, היה מפורסם לא גדלות הבסיס ונודע בין כל חיילי הגיס, אך מחוץ לצבא היה ידוע רק מעט מן המתרחש. והאגדה שהילכה סביבו תיארה אותו כי-בסיס מסודר למופת, שבו שולטת מיש-מעתי-הברזל של השידיון וממנו מופצת חורת חיל-השידיון הישראלי שרכשה לה מוניטין ותהילה מופלאים בשלוש המילי-חמות האחרונות, ביכולת ובעוצמה שהקי-נתה לחיל זה.

התחלת ההידרדרות

באמת היא, שבעבר היה בסיס מוצק לאותו מוניטין. להיות מפקד בית-הספר לשידיון, או סגנו, זה היה שלב חשוב ומבטיח בקריירה של כל קצין-שידיון בכיר. מתמונת המחזור המתנסחת על כחלי לישיבת המפקד נובטים פניהם על